СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION I.

РІК LI. Ч. 153. Джерзі Сіти, Н. Дж., субота, 7. серпня 1943. No. 153. Jersey City, N. J., Saturday, August 7, 1943. VOL. LI.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807 Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016

THREE CENTS in the United States of America. FIVE CENTS elsewhere.

УРЯД ЗАБРАВ МАЙНИ ВЛАСНИКАМ, МАЮТЬ ЗАПЛАТИТИ ЗА ГОСПОДАРЮВАННЯ

ВАШИНГТОН. — Інтересна спірка повстала між власниками вуглевих копалень і федеральним урядом. Уряд обняв копальні під управу, щоб недопустити до дальших страйків углекопів. Власники копалень жадають заплати за шкоди, які з цього повстали. Секретар нутрішніх відносин Гарі Ікес, що є господарем копалень іменем федерального уряду, погрожує, що уряд зажадає від власників копалень заплати за ведення копальняного підприємства вчасі, коли власники не могли дати собі ради.

Ікес господарить в майнах уже три місяці. Хоче віддати їх власникам аж тоді, коли мине загроза страйку вуглекопів. Голова майнерської юнії Луис погрожує страйком ще на 1. жовтня, коли не буде заключений новий контракт з майнерами.

ПОБОРОВА РАДА В НЮ ДЖЕРЗІ НЕ ХОЧЕ ПОКЛИКАТИ БАТЬКІВ ДО ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ

ЕЛИЗАБЕТ (Ню Джерзі). — Урядовці з 2. округи Поборової Ради кинули визов вашингтонському урядови за розпорядок покликати батьків до военної служби із днем 1. жовтня. Голова цієї ради вислав лист до президента Рузвелта, до Комісаря Военної Мужви МкНота, до крайового директора Поборової Служби ген. Герщія і до всіх ґоверн..орів та сенаторів з вияснен..ням такого поступку. В листі сказано, що його Поборова Рада не буде покликати батьків до чинної служби так довго, поки не будуть наперед покликані всі безженні молодці.

СВАРКА МІЖ ПОЛЯКАМИ ЗА РІШЕННЯ СХІДНИХ ГРАНИЦЬ ПОЛЬЩІ.

За доносенням ОНА, підчас дебати в Раді Народовій Польщі в Лондоні над програмовою промовою премієра Міколайчика посол Роман Зенґлер, член „Стронніцтва Народовего", заявив, що зближається час визволення Польщі, а тим самим період важкої боротьби за границі Польщі. Він ставив домагання, щоби Польща не відступала ніяких територій на сході, а рівночасно старалася поширити доступ до моря та побільшити посілости на заході. Він виступив гостро проти домагання так званих реальних політиків, що готові поторгуватися за східні границі й піти в цій справі на різні уступства. На такі пропозиції, говорив посол, може бути тільки одна відповідь: Ні!

Польська Агенція Телеграфічна (ПАТ), подаючи вістку про це засідання Ради, поминула цей інцидент, і за це поминення польські ґазети в Америці, противні польському урядови в Лондоні, гостро уряд критикують.

ПОВАЖНА ЗАГРОЗА У ДАЛЬШІМ ВЕДЕННЮ ВІЙНИ ЧЕРЕЗ НЕДОСТАЧУ ЛІТАКІВ

ВАШИНГТОН. — Постійне зменшування продукції военних літаків нагнало страху военному департаментови, щоб не вийшла з цього шкода для дальшого ведення війни. На доручення департаменту Джеймс Бирнс, директор Военної Мобілізації, звернувся з проханням до знавця военного промислу Бернарда М. Баруча, щоб він поміг розвязати ці трудноші. Продукція літаків недописує тому, що бракує людей до праці у фабриках літаків. Головна недостача виявилася в виробі літаючих фортець, що тепер відносять великі перемоги в Европі.

ПАТ КАЖЕ, ЩО ПОЛЯКИ БИЛИСЯ З НІМЦЯМИ И УКРАЇНЦЯМИ.

Польська Агенція Телеграфічна потверджує вістку з польського підпілля, що в листопаді 1942 року сильні відділи „підземної Польщі" напали були на німецький поліційний постерунок у Городичі. Розвязалася битва, в котрій згинули 7 німців і 8 українців і було багато ранених.

РОСІЙСЬКІ ВІЙСЬКА ЗАНЯЛИ БІЛГОРОД І ЖЕНУТЬ ВОРОГА НА УКРАЇНУ

Премієр Сталін видав спеціяльний комунікат з повідомленням про заняття червоною армією Орела й Білгороду. Він називає ці добутки найбільшим літнім тріюмфом війни та кличе червону армію йти далі на захід з кличем: „Смерть німецьким наїзникам!"

Розбиті коло Орела німці відступають на Брянськ, а червона армія жене їх на Україну. Їм грозить заломання всієї оборони в центральній частині; якби це сталося, то вони відай відступили би аж на лінію Дніпра.

Британці заняли Катанію

Головна аліянтська кватира в північній Африці сповістила офіціяльно вістку про захоплення Катанії британською восьмою армією. По 28 днях кампанії на Сицилії британці вдерлися до міста, виперли ворога рукопашними боями й прогнали його далі на північ.

Заняття цього другого по Палермі міста Сицилії буде мати великий вплив на дальшу кампанію на Сицилії, хоча нині ще не можна говорити, що ця кампанія обмежиться до „вимітання" ворога з останніх позицій.

Аліянтські военні кораблі бомбардували місто Таорміну, котре лежить далі на північ від Катанії, на другому боці вулькана Етни, а через котре мусить переходити відступаючий ворог. Ворог програв оборону Катанії, як британці захопили на заході від цього міста Містербіанко й Патерно. Канадійці доперли вже до міста Реґальбуто, а американці до Троїни та Сан Фрательо, де їм помагали теж кораблі з моря.

Того самого дня аліянтські літаки бомбардували доки й субмаринові бази в Неаполи, залізничі приспособлення в Батіпалії та залізничі вузли в Паоля й Маріна ді Катанцаро.

ЗНОВУ БОМБАРДУЮТЬ РУРЩИНУ

Британські бомбовики били в середу по Рурщині й Надренщині.

Літаки британської военної флоти затопили за один день три нацистичні субмарини.

ВІДЧУВАЮТЬ УЖЕ БРАК МИЛА

НЮ ЙОРК. — У дрібнім продажу помітний брак мила, головно в порошкованій формі. В купецьких колах пояснюють це тим, що в Злучених Державах купують тепер мило на 10 відсотків більше ніж звичайно продається для цивільного населення. У сусідній стейті Ню Джерзі також недостає порошкових виробів, уживаних до миття начиння та до чищення предметів.

ПРЕЗИДЕНТ НАЗНАЧУЄ ДЕНЬ МОЛИТВИ

Президент Рузвелт видав заклик, щоб кожен американець та американка найшли час на молитву в Дні Льояльности, що його він назначив на 2. жовтня б. р. Мотиви такої потреби висловив Рузвелт у письмі до дирекції фундації Золотого Правила. У письмі сказано: „Дні небезпеки, що ми їх переживаємо, вказують на конечність звернутися до цієї сили, яку єдина релігія може нам дати. Ми нація з різнородними признаками походження та різнородними духовими традиціями, а всі ми тішимося релігійною волею, отже волею молитися до Бога відповідно до потреб нашої совісти.

„Тому я вірю, що в суботу, 2. жовтня, а також в неділю, 3. жовтня, кожен громадянин занесе свої молитви у місці його звичайного богослужения".

НІМЕЧЧИНА ХВАЛИТЬСЯ ПРИХИЛЬНІСТЮ БАДОЛІЯ

Кабінет маршала Бадолія відбув півчверта годинне засідання, але не подав ніякої пропозиції в справі мира.

Зараз потім берлінське радіо заявило, що італійський кабінет зробив позитивний зворот до Осі.

Кабінет приняв кілька мір на час війни. З них виходило би, що Бадоліо хоче далі воювати. Між іншим загострено контролю над пресою й радіом. Рівночасно уряд запевнив італійський народ, що уряд виконає вірно всі зобовязання уряду.

КАТАНІЯ ВИТАЄ ВХОДЯЧУ АРМІЮ БРИТІЙЦІВ

Полковник передних частин британських військ дістав від посадника міста Катанії здачу міста. Як армія стала вмашеровувати до міста, населення вийшло з розбитих домів і оваційно витало британців.

АМЕРИКАНЦІ ОБНЯЛИ ПЕРСТЕНЕМ МУНДУ

Американська піхота вже захопила половину летунського майдану в Мунді. Цілий японський ґарнізон Мунди оточений з усіх боків. Американці його постепенно зовсім винищують.

ШВЕЦІЯ ЗАКРИЛА ГРАНИЦІ НІМЕЧЧИНІ

Шведський уряд відкликав даний німцям дозвіл на перевіз шведською територією військ і военних припасів. Перевіз війська має скінчитися з днем 20. серпня, а перевіз матеріялів 15. серпня.

Уряд каже, що цей перевіз робив Швеції трудноші в удержуванню невтральности.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

МИМОХОДОМ

Уряд Адміністрації Цін подав до публичного відома цифри про зріст заробітків серед фабричних робітників. Виказує це урядове бюро, що зарібки робітників у фабричних підприємствах краю від 1. січня 1941 року до 1. березня 1943 року зросли на майже 29%. Такий зріст виказує статистика вже по відповідному відтрученню на зростаючі кошти життя. Отже зросла так звана справжня робітнича заплата; себто фабричні робітники можуть тепер дістати більше всякого добра й послуг.

Рівночасно Уряд Адміністрації Цін роскриває, що справжня робітнича заплата нефабричних робітників за згаданий період часу зменшилася на 3%. Це значить, що підчас коли фабричні робітники можуть дістати нині всякого добра на 30 процентів більше, нефабричні робітники мусять обходитися з меншою скількістю.

Між нефабричними робітниками головну ґрупу становлять канцелярійні робітники, що, як звісно, не є зорганізовані. В цей спосіб урядове бюро мимоходом дало робітникам лекції в вартости орґанізації робітників для справи поправи свого життя.

І ХРОБАК ВОРУШИТЬСЯ

Зо Швеції приходять вісти, що шведський уряд нарешті збирається відкликати даний колись німцям дозвіл перевозити через шведську територію війська й амуніцію з Норвеґії до Фінляндії. „Юнайтид Прес" навіть каже, що таке рішення вже запало на зібранню міністерського кабінету, а дехто додає, що шведський уряд уже повідомив про це рішення Німеччину та що урядови остається тільки повідомити про це публику.

З огляду на те, що дозвіл шведського уряду на перевіз шведською територією війська й амуніції на війну викликав широкі толкування, бо дехто вважав його нарушенням шведської невтральности в користь Німеччини, відкликання цього дозволу в теперішню пору мусить викликати знову поважні толкування. Даючи німцям дозвіл на перевіз війська й амуніції своєю територією, Швеція видно признала себе заслабою спротивлятися Німеччині. Колиж вона рішилася тепер відмовити Німеччині признаного давніше права, то тим самим Швеція признала, що Німеччина тепер їй за це не може нічого зробити.

Не можна припустити, щоб Швеція не брала під увагу можливости, що слаба нині Німеччина буде шукати пімсти на Швеції за цю образу після війни. Якби Німеччина перемогла в війні, вона певно скоро найшла би нагоду й притоку пошукати собі „сатисфакції". Зогляду на те шведське рішення все таки відмовити німцям права на перевіз війська й амуніції шведською територією треба признати як доказ, що Швеція вважає цю війну для Німеччини програною. Для нас, що живуть відгороджені від Німеччини муром війни, така розцінка ситуації з боку народу, який міг поглянути на цілу ситуацію й на німецьке подвіря, є дуже цінним причинком для розгляду положення.

УКРАЇНСЬКІ ВІЙСЬКА В НІМЕЧЧИНІ.

ЛОНДОН, (ОНА). — Аліянтські круги в Лондоні дістали вістку, що німці перевели зі Львова до Німеччини дивізію українських добровольців. Кажуть, що вона є добре вимуштрована і німці будуть вживати українців до здушування повстань, якби такі вибухнули в Німеччині. Люди, які слідили за тим, що саме німці будуть з українськими військами робити, були тої думки, що німці пішлють українську дивізію воювати з большевиками, але показалося, що замісць на фронт, німці перевезли українців до Берліна.

„Аліянтські обсерватори припускають, що німці українцям не довіряють і бояться посилати їх на російський фронт. А що вони сподіваються в дома повстань, то перевезли їх туди, аби в разі потреби можна українців ужити проти своїх власних людей. Це показує також, що німці не певні того, що якби в Німеччині вибухли заворушення, то німецький вояк не хотівби стріляти до свого народу. На їх думку, це краще можуть робити українці.

В Лондоні є також вістка, що часті й ефектовні рейди аліянтської воздушної сили на промислові осередки в Німеччині, примусили німців перевезти до Львова тринадцять заводів воєнного виробництва.

НА ВОЛИНІ ГОРЯТЬ ПОЛЬСЬКІ СЕЛА.

ЛОНДОН, (ОНА). — Польські державні кола в Лондоні довідалися в Стокгольмі, що українці й литовці, що є на німецькій службі, спалили на Волині чотири польські села: Полонку, Лаврів, Сенкевічівку і Сепевіжівку. Цю вістку мала передати тайна польська радіостація „Світ". Бесідник говорив, що поляки не нарікають за спалення сіл на цілий український нарід, але тільки на тих українців і литовців, які служать німцям і з ними співпрацюють. Таких українців, що співпрацюють з німцями в Польщі, мовляв, багато нема; українська суспільність тримається від них здалека, але трапляються одиниці, що лакомляться на гроші, чи на похвалу, і роблять те, до чого їх німці намовляють.

Радіобесідник тайної польської станиці „Світ" взивав литовців і українців, щоби не давали себе провокувати, бо німці на Волині вже довго не будуть, а поляки й українці є господарями на Волині і їм треба жити з собою по сусідськи.

НІМЦІ ПЕРЕВОЗЯТЬ ЦИВІЛЬНЕ НАСЕЛЕННЯ НА СХІД.

СТОКГОЛЬМ, (ОНА). — Повітряні рейди англійських й американських бомбовиків примушують німців перевозити своє населення на схід. Кажуть, що в останніх двох місяцях німецький уряд вивіз до Польщі кількадесять тисяч німецьких жінок, старців і дітей, яких розташовано в таких місцях де німці несподіваються повітряних рейдів. Німецька поліція в Польщі списує де находяться відповідні для німців помешкання і, як прийде транспорт німецьких виселенців, то поляки мусять свої мешкання опускати і віддавати їх для німців.

Таким чином поляки опиняються без даху над головою і мусять спати під голим небом. Німецька поліція гонить поляків до праці на ріллі і заставляє їх робити від ночі до ночі. Німцям треба великого запасу поживи і вони вивозять з Польщі все, що можуть захопити. Поляки ходять голі, босі й голодні, а німці випасаються і кажуть, що вони навчать поляків вищої культури. Німецькі переселенці в Польщі зачинають поволи загосподарюватись і не конче хотіли би вертати додому, бо кажуть, що там тепер не дуже безпечно.

Дня 3. серпня 1943. року помер у Ню Йорку член Укр. Зап. Тов. Дністер, від. 361 У. Н. Союзу,
МИХАЙЛО Г. ПЕТРИК.
Покійний походив зо села Пошова, пов. Ліско, родився 1882 року. До У. Н. Союзу вступив в році 1917. Полишив у смутку жену Катерину, дочку Анну і сина Йосифа.
Похорон відбудеться в суботу, 7. серпня, в год. 10. рано, з похоронного заведення, 121 Еве. А., до костела св. Станислава при 7. вул. Просимо вільних від праці членів взяти участь в похороні. — В. Й. П.!
П. Кучма.